Η προστασία τού καταναλωτή

Ή Ο ΠΙΘΟΣ ΤΩΝ ΔΑΝΑΪΔΩΝ

ΔΕΚΑΔΕΣ φορείς προστατεύουν χωρίς αποτέλεσμα τούς ἀπροστάτευτους καταναλωτές διαπίστωνε ἄρωνα τού «Βήματος» τήν περασμένη Κυριακή καί συνιστούσε νέα μέτρα γιά τήν εἰσφρόλιση τῆς ποιότητας τῆς ζωῆς τού λαοῦ. Ἡ προστασία τού καταναλωτή στή χώρα μας μοιάζει, κάτω ἀπό τίς σημερινές, μέ τίνο Δαναΐδων. Οἱ νόμοι, οἱ προσπάθειες πληροφόρησης τού κοινού, οἱ ἔλεγχοι καί οἱ ποινές δέ φέρνουν ἀποτέλεσμα. Πιά' ὅλες τίς προσπάθειες τό σκάφος μέ τά κολοβακτηρίδια στά νερά διαβέχεται τό σκάφος μέ τά ἀπόβλητα παγωτά, μέχρις ὅτου ἀπορροφήσουν τήν προσοχή μας οἱ ἀρμόνες καί τά φυτοφάρμακα. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ νοθεία καί ἡ αἰσχροκέρδεια ἀποτελοῦν σταθερή ὑπόκρουση. Γιατί;

Κύριος μοχλός τού φαύλου κύκλου εἶναι τό κέρδος. Ὁ κάθε παραγωγός καταφώνει στά μέσα πού τού προσφέρει ἡ σύγχρονη τεχνολογία ὅταν μ' αὐτόν τόν τρόπο μειώνει τίς δαπάνες του καί αὐξάνει τήν ἀπόδοση τού κεφαλαίου του. Τά μοσχάρια μέ τίς ἀρμόνες ἀποτελοῦν χτυπητό παράδειγμα. Ἕνα μοσχάρι 15 ἡμερῶν φτάνει μέ τή βοήθεια ἀρμονῶν, ἀναβολικῶν καί ἀντιβιοτικῶν σέ 100 μέρες τό πάχος πού ἀπαιτεῖται 110 κιλά κρέας. Ἕνα μοσχάρι πού ἀναπτύσσεται φυσικά θά χρειαστεῖ γιά τό ἴδιο πάχος περίπου τριάντα μέρες περισσότερο μέ περίπου διπλάσιο κόστος. Ἡ διαφορετικά: ἡ φυσική πάχυνση σημαίνει ὅτι ὁ παραγωγός χάνει 10 μέ 15 κιλά ἀκάθαρτο κρέας σέ κάθε μοσχάρι καί ἔχει ζημιά, σύμφωνα μέ ὑπολογισμούς πού ἔχουν γίνει στή Γαλλία, γύρω στίς 3.000 δραχμές τό ζῶο. Ἡ φυσική πάχυνση εἶναι ζημιογόνα καί δέν μπορεί νά ἐπιζήσει, ὅταν στήν ἀγορά προσφέρονται τά σημαντικά πιό φτηνά ἐπαλλεργημένα κρέατα. Σημειώνουμε ὅτι τό τεντιτό ἀναπτυσσόμενο μοσχάρι ζεῖ ὄρθιο σέ σκοτεινούς θαλάμους σέ χώρα πού μόλις μπορεί νά κινηθεῖ καί τρέφεται δύο φορές τήν ἡμέρα μέ βιομηχανικά παραγόμενες ζωοτροφές. Ὁ ἀνταγωνισμός, λοιπόν, ὠθεῖ τούς ἐπιχειρηματίες γιά τόν καταναλωτή πειραματισμούς. Σέ μιά οἰκονομία ὅπου ἡ τεχνολογική ἀνάπτυξη παρέχει συνεχῶς νέες δυνατότητες παραγωγῆς, ὁ ἀγώνας γιά τό μεγαλύτερο κέρδος σπρώχνει πρός τήν ἀδιαφορία γιά τά συμφέροντα τού καταναλωτή, πρός τήν ἐκμετάλλευσή του. Ὁ ἀνταγωνισμός ἐπιβραβεύει κατά κανόνα τόν πιό ἀδίστακτο.

Ἐξίσου σημαντικό μοχλό γιά τόν πολλαπλασιασμό τῶν δοσιλῶν ἀποβλέπτων ἀποτελεῖ τό σημαντικά ἀπό τίς ἐπιθυμίες τῶν καταναλωτῶν. Τό μέγεθος τού παράλογου τῆς κρατικῆς πολιτικῆς δείχνει καί πάλι τό παράδειγμα τῶν μοσχαριῶν στή Γαλλία. Ἡ ἐπιδότηση τῆς φυγκέντρωσης γάλατος γιά τήν παραγωγή γάλα σκόνης εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα οἱ παραγωγοί μοσχαριῶν νά παραβίνουν τό γάλα τῶν μητέρων ἀγελάδων γιά νά μετατραπεῖ σέ σκόνη καί νά τό ἀγοράζουν μετά σέ σκόνη, ὥστε νά θρέψουν τά μοσχάρια πού στερήθηκαν τό μητρικό γάλα.

Τό οἰκονομικό σύστημα προβλέπει, βέβαια, δικλεῖδες ἀσφαλείας γιά νά προστατευτοῦν οἱ καταναλωτές. Ἡ κύρια δικλεῖδα, σύμφωνα

Τού

ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

καθηγητή τῆς Παντείου

μέ τή φιλελεύθερη οἰκονομική θεωρία εἶναι ἡ ἐλευθερία τού καταναλωτή νά ἐπιλέγει τά προϊόν πού ἐπιθυμεῖ. Ὁ καταναλωτής θά ἀντιμετίζει, ἀγοράζοντας ἐλεύθερα, ἐκείνους τούς παραγωγούς πού συμφωνοῦνται στίς ἐπιθυμίες του. Ἡ ἐλευθερία τῆς ἐπιλογῆς ἔχει, ὅμως, πρό πολλοῦ πάψει νά ὑπάρχει. Θά ἀναφέρουμε μερικά ἐνδεικτικά παραδείγματα.

Ἡ ἐξέλιξη τῆς τεχνικῆς ἐπέστρεψε στούς παραγωγούς τή μείωση τῆς διαφάνειας τού ἐμπορεύματος. Στό ἐμπόρευμα δίνεται διαφορετική ἐμφάνιση ἀπό ἐκείνη πού ἔχει καί πού ἐπιτρέπει στόν ἀγοραστή νά κρίνει τήν ποιότητά του. Κάφες, πού ἔχει χάσει κάθε ἄρωμα, ραντίζεται μέ ἀρώματα ὥστε νά μυρίζει φράγκος. Ὁ παραγωγός πωλεῖ τό ἴδιο προϊόν μέ γνωστό ὄνομα καί χωρίς ὄνομα, τό ἴδιο προϊόν σέ διαφορετικές τιμές καί διαφορετική συσκευασία ὥστε νά προκαλέσει τό ἐνδιαφέρον περισσοτέρων εἰσοδηματικῶν ὁμάδων. Ὁ παραγωγός διαθέτει τό προϊόν μέ τή βοήθεια διαφορετικῶν ἐμπορικῶν εἰδῶν, πού τό πωλοῦν μέ διαφορετικές μάρκες. Εἶναι γνωστό ὅτι πολλά γεροντικά φαγητά προέρχονται ἀπό τά ἴδια ἐργοστάσια καί διαφέρουν μόνο ὡς πρός τήν ὀνομασία. Ὁ παραγωγός διαφοροποιεῖ τό προϊόν του μέ ἰδιότητες, πού δέν ἀντιπαρατίθενται σέ καμιά ἀπολύτως ἀνάγκη. Στήν ἀδιντάκερεμα Χ προστίθεται ἡ χωρίς σημασία οὐσία Α μόνο καί μόνο γιά νά δικαιολογηθεῖ ἡ ἔντονη διαφήμιση. Τέλος ἡ διαφήμιση [illegible]

σκεφθεῖ τά εἴκοσι περίπου εἰδικευμένα συνεργεῖα πού θά ὑπάρχουν στό λεκανοπέδιο γιά νά πληροφορηθεῖ τίς τιμές καί τούς ὅρους τῆς ἐπισκευῆς. Καί ἄν ἀκόμη μάθει τί κοστίζει σέ κάθε συνεργεῖο ἡ ὥρα ἐργασίας καί τί χρόνος ἀπαιτεῖται γιά τήν ἐπιδιόρθωση κάθε βλάβης, δέν θά εἶναι κατά κανόνα σέ θέση νά ξέρει, τί θά τού κοστίσει ἡ ἐπισκευή, γιατί δέν θά ξέρει, ποιά εἶναι ἡ βλάβη τού αὐτοκινήτου του καί ποιά ἡ ποιότητα τῆς ἐργασίας πού προσφέρει τό κάθε συνεργεῖο. Ἔρευνες στή Κολωνία ἀπέδειξαν ὅτι γιά τήν ἴδια ἐργασία μόνωσης τού δαπέδου τού αὐτοκινήτου τά συνεργεῖα τῆς πόλης χρέωναν διαφορετική τιμή στά ὡρολόγια καί στό χρόνο ἐργασίας σέ τρόπο ὥστε ἡ ἐπιδιόρθωση νά κοστίζει διαφορετικά σέ κάθε συνεργεῖο.

Ὁ καταναλωτής ἀντιμέτωπος μ' αὐτές τίς δυσκολίες ἡ θά ἐμπιστευθεῖ τούς ἰσχυρισμούς τῶν παραγωγῶν ἡ θά ἀκολουθήσει κανόνες συμπεριφορᾶς πού θεωροῦνται γενικά ὀρθοί, ὅπως τό πιό ἀκριβό εἶναι συνήθως καλύτερο ἡ τό σουπερμάρκετ πωλεῖ φτηνότερα ἀπό τό μικρό κατάστημα. Ἡ ἀποδοτικότερη προμήθεια δέν προκύπτει γι' αὐτόν ἀπό τή σύγκριση ἀλλων τῶν προσφορῶν. Ἡ ἀπόφασή του νά ἀγοράσει παίρνεται ὅταν σχηματίσει τήν πεποίθηση ὅτι κατανάλωσε ἀρκετό χρόνο γιά τήν πληροφόρησή του καί ὅτι μπορεῖ νά θεωρήσει τόν ἑαυτό του ἱκανοποιημένο μέ μιά ἀπό τίς προσφερόμενες λύσεις. Ὁ καταναλωτής δέν ἐνεργεῖ προγραμματισμένα καί ἀρά κάτω ἀπό τήν ἐπήρεια τῶν ἐντυπώσεων, τίς ὁποῖες δημιουργοῦν οἱ παραγωγοί. Εἶναι ἀπροστάτευτος ἀπέναντι σέ συστηματική καί σκόπιμη προστάθεια ἐκμετάλλευσής του.

Ἡ νομοθεσία ἔχει προβλέψει σειρά ἀπό ρυθμίσεις, ὅπως εἶναι οἱ ἀγορανομικές διατάξεις, γιά νά περιορίσει τήν ἐκμετάλλευση. Τό δίκαιο προστασίας τού καταναλωτή ἔχει ὅμως τόν χαρακτήρα ἐμπειρικῆς καί ὄχι συστηματικῆς ἀντίδρασης εἶναι ἀντίδραση πού ἐπέρχεται σέ χρόνο μεταγενέστερο τῆς συμπεριφορᾶς τού παραγωγοῦ. Τό δίκαιο τού καταναλωτή εἶναι δίκαιο ὁμάνως. Σκοπός του εἶναι νά δώσει λύσεις γιά τό μέλλον. Δέν προλαμβάνει τίς ζημιές πού ὅμως θά εἶχαν ἀποφευχθεῖ, ἄν τά συμφέροντα τού καταναλωτή ἀποτελοῦσαν καί κατά τή διάρκεια τῆς παραγωγῆς καθοριστικό παράγοντα. Ὁ παραγωγός σήμερα εἶναι ἐλεύθερος ἐκτός ἄν περιορίζεται ἀπό τελείως [illegible]

Τό κέρδος ἀπό τήν παραγωγή πρέπει νά μοιράζεται καί [illegible] ἀποτελεῖ [illegible] ζωῆς. Ἔστω ὅτι ἕνας ἐπιχειρηματίας διαθέτει στήν ἀγορά [illegible] μέρες θέρματος μέ ἀλλοιωμένες [illegible] τές ὅλες ἡ λιποθυμίες στή [illegible] σκευασία καί κερδίζει ἀπό [illegible] κάθε κουτί 1 δρχ. Ὁ ἐπιχειρηματίας φτάνει δέ διατρέχει τόν κίνδυνο βιοκαστικῆς δίωξης. Κανείς καταναλωτής δέν πρόκειται [illegible] προσφύγει στά δικαστήρια γιά [illegible] ἀπαιτήσει τήν ἀπομάστασή τῆς ζημιάς τού ὕψους 1 δρχ. Ὁ Ἀγνές εἶναι ἀπίθανο νά ἀντιλήφθεῖ τή νοθεία καί ἄν τήν ἀντιλαφτοῦν ἡ νομικά ποινή. [illegible] σον ἐπιβληθεῖ, θά εἶναι ἐλάχιστη. Ὁ ἐπιχειρηματίας πού θά διαθέσει, ὅμως, σ' ἕνα χρόνο 100.000 κουτιά θά κερδίσει 100.000 δρχ. Ἡ νοθεία ἀποβλέπει. Τά πράγματα θά ἦταν διαφορετικά ἐάν ὑπάρχε μιά ρύθμιση πού θά ἀπέτασσε σ' ἕναν ἀγανακτισμό νά ἐνισχύσει τόν ἐπιχειρηματία γιά λογαριασμό ἄλλων τῶν ἀγοραστῶν καί νά τού ζητήσει τόσο τήν ἀπόδοση τοῦ συνόλου τοῦ ὀθέμιτου κέρδους του ἀρα καί τήν καταβολή ἑνός πρόσθετου ποσοῦ ἴσου π.χ. μέ τό διπλάσιο τῆς ἀποζημίωσης. Ἡ συνολική ἀποζημίωση θά ἀποτελοῦσε στήν περίπτωση αὐτή ἕνα τόσο αἰσθητό βάρος ὥστε ὁ ἐπιχειρηματίας θά σκεφτόταν πολύ πρίν τού προβεῖ στή νοθεία.

Ὁ νόμος δέ θέτει σήμερα σχεδόν κανέναν περιορισμό στήν ἐλευθερία τοῦ ἐπιχειρηματία νά προβάλλει ὁποιοδήποτε ἰσχυρισμό θέλει στή διαφήμιση καί νά μεταχειρίζεται ὁποιοδήποτε διαφημιστικό μέσο κρίνει σκόπιμο. Ἡ ἔλλειψη ὁποιαδήποτε ἐπίτιμωσης ἀποτελεῖ ἰσχυρό κίνητρο γιά τόν ἀναλίωτο ἐπιχειρηματία τοῦ καταναλωτή. Σήμερα στήν Ἑλλάδα ὑπάρχουν λιές καί ἀπηχηλές διαφημίσεις μπορεῖν ν' ἀπαγορευτοῦν ἀπό τό δικαστήριο μόνο ἐάν κάποιος ἐπιχειρηματίας, πού θεωρεῖ ὅτι οἱ διαφημίσεις τοῦ ἀντιπάλου του τόν ἐλάπτωνν, προσφύγει στά δικαστήρια καί ζητήσει τήν ἀπαγόρευσή τους. Οἱ ἐπιχειρηματίες δέν ἔχουν, ὅμως, κανένα λόγο νά ζητήσουν ἀπό ἄλλους ἐπιχειρηματίες τήν ἀπαγόρευση ἀφισμένης μορφῆς διαφήμισης, πού μποροῦν οἱ ἴδιοι νά ἐφαρμόσουν μέ ἐπιτυχία. Παράδειγμα τό δίκαιο τῶν ὁπορουπαντικῶν. Ἔγιναν κάποια ἐπιτυχή κανόνας στήν Ἑλλάδα ἀπό τό ὁδόνημαν σήν οὐσιαστικά μείωση τῆς ποιότητας τοῦ πωλούμενου ὁπορουπαντικοῦ, δηλαδή σήν ἐξαπάτησε τῶν καταναλωτῶν, γιατί οἱ περισσότεροι παραγωγοί ἀντιδάτασαν τόν τρόπο αὐτό τῆς διαφήμισης. Ὁ ἐπιχειρηματίας θά ἀποβλέπε ἰδιαίτερα ποσοχή στή διαφήμισή του ἄν ὑπήρχε δημόσιος ἀγανακτισμός τοῦ: α) Πληροφορούσε τό κοινό μέ ἀντιδιαφήμιση γιά φυσεῖς καί ἀπαλοῦς ἰσχυρισμούς, ὅτι π.χ. ἡ ἀποκαλούμενη νέα μπύρα μέ σφοφίβα τῆς ΕΟΚ δέν εἶναι παρά ἡ συνηθισμένη μπύρα καί δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τήν ΕΟΚ. β) Ὑποχρέωνε τίς ἐπιχειρήσεις σέ περίπτωση ἀναλθοῦς ἰσχυρισμοῦ νά δαπανοῦν τό ἴδιο ποσό πού κόστισε ἡ διαφήμιση γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας. ὑποχρέωνε π.χ. τήν ἐπιχείρηση πού ἰσχυρίστηκε ὅτι τό ἀπορουπαντικό [illegible] τά ἐνζυμα καθαρίζει [illegible]

Η προστασία τοῦ καταναλωτή

Ἢ Ο ΠΙΘΟΣ ΤΩΝ ΔΑΝΑΪΔΩΝ

ΔΕΚΑΔΕΣ φορεῖς προστατεύουν χωρίς ἀποτέλεσμα τοὺς ἀπροστάτευτους καταναλωτές διαπίστωνε ἐρευνα τοῦ «Βήματος» τὴν περασμένη Κυριακὴ καὶ συνιστοῦσε νέα μέτρα γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς ποιότητας τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ. Ἡ προστασία τοῦ καταναλωτῆ στὴ χώρα μας μοιάζει, κάτω ἀπὸ τὶς σημερινές, μὲ πίθο Δαναΐδων. Οἱ νόμοι, οἱ προσπάθειες πληροφόρησης τοῦ κοινοῦ, οἱ ἔλεγχοι καὶ οἱ ποινὲς δὲ φέρνουν ἀποτέλεσμα. Παρ' ὅλες τὶς προσπάθειες τὸ σκάνδαλο μὲ τὰ κολοβάκτηρίδια στὰ νερὰ διαδέχεται τὸ σκάνδαλο μὲ τὰ ἀκάθαρτα παγωτά, μέχρις ὅτου ἀπορροφήσουν τὴν προσοχή μας οἱ ὁρμόνες καὶ τὰ φυτοφάρμακα. Στὴν πορεία αὐτὴ ἡ νοθεία καὶ ἡ αἰσχροκέρδεια ἀποτελοῦν σταθερὴ ὑπόκρουση. Γιατί;

Κύριος μοχλὸς τοῦ φαύλου κύκλου εἶναι τὸ κέρδος. Ὁ κάθε παραγωγὸς καταφεύγει στὰ μέσα ποὺ τοῦ προσφέρει ἡ σύγχρονη τε- [illegible] αὐτὸν τὸν τρόπο δοειδῶν ἀποδεῖχτηκαν πολὺ πιὸ σημαντικὰ ἀπὸ τὶς ἐπιθυμίες τῶν καταναλωτῶν. Τὸ μέγεθος τοῦ παράλογου τῆς κρατικῆς πολιτικῆς δείχνει καὶ πάλι τὸ παράδειγμα τῶν μοσχαριῶν στὴ Γαλλία. Ἡ ἐπιδότηση τῆς συγκέντρωσης γάλατος γιὰ τὴν παραγωγὴ γάλα σκόνης εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα οἱ παραγωγοὶ μοσχαριῶν νὰ παραδίνουν τὸ γάλα τῶν μητέρων ἀγελάδων γιὰ νὰ μετατραπεῖ σὲ σκόνη καὶ νὰ τὸ ἀγοράζουν μετὰ σὲ σκόνη, ὥστε νὰ θρέψουν τὰ μοσχάρια ποὺ στερήθηκαν τὸ μητρικὸ γάλα.

Τὸ οἰκονομικὸ σύστημα προβλέπει, βέβαια, δικλεῖδες ἀσφαλείας γιὰ νὰ προστατευτοῦν οἱ καταναλωτές. Ἡ κύρια δικλεῖδα, σύμφωνα σκεφθεῖ τὰ εἴκοσι περίπου εἰδικευμένα συνεργεῖα ποὺ θὰ ὑπάρχουν στὸ λεκανοπέδιο γιὰ νὰ πληροφορηθεῖ τὶς τιμὲς καὶ τοὺς ὅρους τῆς ἐπισκευῆς. Καὶ ἂν ἀκόμη μάθει τί κοστίζει σὲ κάθε συνεργεῖο ἡ ὥρα ἐργασίας καὶ τί χρόνος ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν ἐπιδιόρθωση κάθε βλάβης, δὲν θὰ εἶναι κατὰ κανόνα σὲ θέση νὰ ξέρει, τί θὰ τοῦ κοστίσει ἡ ἐπισκευή, γιατὶ δὲν θὰ ξέρει, ποιὰ εἶναι ἡ βλάβη τοῦ αὐτοκινήτου του καὶ ποιὰ ἡ ποιότητα τῆς ἐργασίας ποὺ προσφέρει τὸ κάθε συνεργεῖο. Ἔρευνες στὴ Κολωνία ἀπέδειξαν ὅτι γιὰ τὴν ἴδια ἐργασία μόνωσης τοῦ δαπέδου τοῦ αὐτοκινήτου τὰ συνεργεῖα τῆς πόλης χρέωναν διαφορετικὴ τιμὴ στὰ ὑλικὰ καὶ στὸ χρόνο ἐργασίας σὲ τρόπο ὥστε ἡ ἐπιδιόρθωση νὰ κοστίζει διαφορετικὰ σὲ κάθε συνεργεῖο.

Ὁ καταναλωτὴς ἀντιμέτωπος μ' αὐτὲς τὶς δυσκολίες ἢ θὰ ἐμπιστευθεῖ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν παραγωγῶν ἢ θὰ ἀκολουθήσει κανόνες συμπεριφορᾶς ποὺ θεωροῦν-

Τοῦ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ
καθηγητῆ τῆς Παντείου

Τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν παραπλά- νηση πρέπει νὰ μηδενιστεῖ καὶ παραπλάνηση ν' ἀποτελεῖ πηγ ζημίας. Ἔστω ὅτι ἕνας ἐπιχειρη- ματίας διαθέτει στὴν ἀγορὰ κρέ- μες δέρματος μὲ ἀλλοιωμένες πρώ- τες ὕλες ἢ λιποβαρεῖς στὴ συ σκευασία καὶ κερδίζει ἔτσι ἀπ κάθε κουτὶ 1 δρχ. Ὁ ἐπιχειρηματ τίας αὐτὸς δὲ διατρέχει τὸν κίν δυνο δικαστικῆς δίωξης. Κανεὶ καταναλωτὴς δὲν πρόκειται νὰ προσφύγει στὰ δικαστήρια γιὰ ν' ἀπαιτήσει τὴν ἀποκατάστασ τῆς ζημιάς του ὕψους 1 δρχ. Ο Ἀρχὲς εἶναι ἀπίθανο νὰ ἀντιλη- φτοῦν τὴ νοθεία καὶ ἂν τὴν ἀντι- ληφτοῦν ἡ νρηματική ποινή, ἐφό- σον ἐπιβληθεῖ, θὰ εἶναι ἐλάχιστη Ὁ ἐπιχειρηματίας ποὺ θὰ διαθέ- σει, ὅμως, σ' ἕνα χρόνο 100.000 κουτιὰ θὰ κερδίσει 100.000 δρχ Ἡ νοθεία ἀποδίδει. Τὰ πράγματα θὰ ἦταν διαφορετικὰ ἐὰν ὑπῆρ- χε μιὰ ρύθμιση ποὺ θὰ ἐπέτρεπε σ' ἕναν ὀργανισμὸ νὰ ἐναγάγει τὸν ἐπιχειρηματία γιὰ λογαρια- σμὸ ὅλων τῶν ἀγοραστῶν καὶ νὰ τοῦ ζητήσει τόσο τὴν ἀπόδοση τοῦ συνόλου τοῦ ἀθέμιτου κέρδους του ὅσο καὶ τὴν καταβολὴ ἑνὸς ποσο- θετου ποσοῦ ἴσου π.χ. μὲ τὸ δι- πλάσιο τῆς ἀποζημίωσης. Ἡ συ- νολικὴ ἀποζημίωση θὰ ἀποτελοῦσε στὴν περίπτωση αὐτὴ ἕνα τόσο αἰσθητὸ βάρος ὥστε ὁ ἐπιχειρη- ματίας θὰ σκεπτόταν πολὺ προ- τοῦ προβεῖ στὴ νοθεία.

Ὁ νόμος δὲ θέτει σήμερα σχε- δὸν κανέναν περιορισμὸ στὴν ἐ- λευθερία τοῦ ἐπιχειρηματία νὰ προβάλλει ὁποιονδήποτε ἰσχυρι- σμὸ θέλει στὴ διαφήμιση καὶ νὰ με- τέρχεται ὁποισδήποτε διαφημιστι- κὸ μέσο κρίνει σκόπιμο. Ἡ ἔλλει- ψη ὁποιασδήποτε ἐπίπτωσης ἀπο- τελεῖ ἰσχυρὸ κίνητρο γιὰ τὸν ἀνα- λίνωτο ἐπηρεασμὸ τοῦ καταναλω- [illegible]